ग्रं. मं. ठाणे

मुलींकरिता

सचित्र

बालरंजन.

मुद्रक आणि प्रकाशक,

द. गो. सडेकर धनंजयप्रेसचे मालक आणि लोकमित्राचे संपादक

खानापूर.

आवृत्ति ४ थी] [सप्टेंबर १९२८

किंमत १ आणा.

गाईचें गाणें.

गुणी किती तरि गाय। जगीं या गुणी ॥धु०॥ दुध तूप दहिं ताक देउनी । पोषी आमुची काय ॥ १ ॥ घरांतील जणुं माणुस दुसरें। बहुपरि करिते सोय ॥२॥ गरिब किति असे गोमाता ही। सकळ जगाची माय ॥ ३ ॥ नाना परि तिस संरक्षावें झिजवुनि आपुली काय ॥ जगीं० ॥ ४ ॥

शाळेचें गाणें.

बघुनि ही शाळा । बहु होई मोद मनाला ॥ [illegible] घण घंटा ऐकुनि कानीं । मुलें धांवती आनंदोनी । आपुली जागा हळूच धरुनी । पंतोजीला । किति देती संतोषाला ॥ ब० ॥१॥ कर जोडोनी जगदीशाला। करिताती मग उपासनेला । मधुर गायनें शांत–रसाला । उभा कीं केला । वाटतें सुजनसमुहाला ॥ बघुनि० ॥ २ ॥ ठेउनि मन मग पठणावरती । ज्ञान मिळाया बहु झटताती । गुरुजीकडुनी वाहवा घेती ॥ बघुनि ही लीला ॥ नच सीमा आनंदाला ॥ बघुनि० ॥३॥

बालरंजन.

श्रीगणेशाय नमः

ॐनमः सिद्धं

मूळाक्षरें (स्वर १६.)

अ	आ	इ	ई
उ	ऊ	ऋ	ॠ
ऌ	ॡ	ए	ऐ
ओ	औ	अं	अः

व्यंजनें ३६.

क ख ग घ ङ

च छ ज झ ञ

ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न

प फ ब भ म

य र ल व श

ष स ह ळ क्ष ज्ञ

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ ०

बालबोध बाराखड्या.

क	का	कि	की	कु	कू	के	कै	को	कौ	कं	कः
ख	खा	खि	खी	खु	खू	खे	खै	खो	खौ	खं	खः
ग	गा	गि	गी	गु	गू	गे	गै	गो	गौ	गं	गः
घ	घा	घि	घी	घु	घू	घे	घै	घो	घौ	घं	घः
ङ	ङा	ङि	ङी	ङु	ङू	ङे	ङै	ङो	ङौ	ङं	ङः
च	चा	चि	ची	चु	चू	चे	चै	चो	चौ	चं	चः
छ	छा	छि	छी	छु	छू	छे	छै	छो	छौ	छं	छः
ज	जा	जि	जी	जु	जू	जे	जै	जो	जौ	जं	जः
झ	झा	झि	झी	झु	झू	झे	झै	झो	झौ	झं	झः
ञ	ञा	ञि	ञी	ञु	ञू	ञे	ञै	ञो	ञौ	ञं	ञः
ट	टा	टि	टी	टु	टू	टे	टै	टो	टौ	टं	टः
ठ	ठा	ठि	ठी	ठु	ठू	ठे	ठै	ठो	ठौ	ठं	ठः
ड	डा	डि	डी	डु	डू	डे	डै	डो	डौ	डं	डः
ढ	ढा	ढि	ढी	ढु	ढू	ढे	ढै	ढो	ढौ	ढं	ढः
ण	णा	णि	णी	णु	णू	णे	णै	णो	णौ	णं	णः
त	ता	ति	ती	तु	तू	ते	तै	तो	तौ	तं	तः
थ	था	थि	थी	थु	थू	थे	थै	थो	थौ	थं	थः

द	दा	दि	दी	दु	दू	दे	दै	दो	दौ	दं	दः
ध	धा	धि	धी	धु	धू	धे	धै	धो	धौ	धं	धः
न	ना	नि	नी	नु	नू	ने	नै	नो	नौ	नं	नः
प	पा	पि	पी	पु	पू	पे	पै	पो	पौ	पं	पः
फ	फा	फि	फी	फु	फू	फे	फै	फो	फौ	फं	फः
ब	बा	बि	बी	बु	बू	बे	बै	बो	बौ	बं	बः
भ	भा	भि	भी	भु	भू	भे	भै	भो	भौ	भं	भः
म	मा	मि	मी	मु	मू	मे	मै	मो	मौ	मं	मः
य	या	यि	यी	यु	यू	ये	यै	यो	यौ	यं	यः
र	रा	रि	री	रु	रू	रे	रै	रो	रौ	रं	रः
ल	ला	लि	ली	लु	लू	ले	लै	लो	लौ	लं	लः
व	वा	वि	वी	वु	वू	वे	वै	वो	वौ	वं	वः
श	शा	शि	शी	शु	शू	शे	शै	शो	शौ	शं	शः
ष	षा	षि	षी	षु	षू	षे	षै	षो	षौ	षं	षः
स	सा	सि	सी	सु	सू	से	सै	सो	सौ	सं	सः
ह	हा	हि	ही	हु	हू	हे	है	हो	हौ	हं	हः
ळ	ळा	ळि	ळी	ळु	ळू	ळे	ळै	ळो	ळौ	ळं	ळः
क्ष	क्षा	क्षि	क्षी	क्षु	क्षू	क्षे	क्षै	क्षो	क्षौ	क्षं	क्षः
ज्ञ	ज्ञा	ज्ञि	ज्ञी	ज्ञु	ज्ञू	ज्ञे	ज्ञै	ज्ञो	ज्ञौ	ज्ञं	ज्ञः

मोडी बाराखड्या.

𑘦𑘻𑘚𑘲 𑘦𑘳𑘯𑘰𑘎𑘿𑘬𑘨𑘹𑘽.

𑘀 𑘁 𑘂 𑘃 𑘄 𑘅 𑘊 𑘋 𑘌 𑘍 𑘀𑘽 𑘀𑘾

𑘎 𑘏 𑘐 𑘑 𑘒 𑘓 𑘔 𑘕 𑘖 𑘗 𑘘 𑘙

𑘚 𑘛 𑘜 𑘝 𑘞 𑘟 𑘠 𑘡 𑘢 𑘣 𑘤 𑘥 𑘦

𑘧 𑘨 𑘩 𑘪 𑘫 𑘬 𑘭 𑘮 𑘯 𑘎𑘿𑘬 𑘕𑘿𑘗.

𑘦𑘻𑘚𑘲 𑘤𑘰𑘨𑘰𑘏𑘚𑘲.

𑘎 𑘎𑘰 𑘎𑘱 𑘎𑘲 𑘎𑘳 𑘎𑘴 𑘎𑘹 𑘎𑘺 𑘎𑘻 𑘎𑘼 𑘎𑘽 𑘎𑘾

𑘏 𑘏𑘰 𑘏𑘱 𑘏𑘲 𑘏𑘳 𑘏𑘴 𑘏𑘹 𑘏𑘺 𑘏𑘻 𑘏𑘼 𑘏𑘽 𑘏𑘾

𑘐 𑘐𑘰 𑘐𑘱 𑘐𑘲 𑘐𑘳 𑘐𑘴 𑘐𑘹 𑘐𑘺 𑘐𑘻 𑘐𑘼 𑘐𑘽 𑘐𑘾

𑘑 𑘑𑘰 𑘑𑘱 𑘑𑘲 𑘑𑘳 𑘑𑘴 𑘑𑘹 𑘑𑘺 𑘑𑘻 𑘑𑘼 𑘑𑘽 𑘑𑘾

𑘒 𑘒𑘰 𑘒𑘱 𑘒𑘲 𑘒𑘳 𑘒𑘴 𑘒𑘹 𑘒𑘺 𑘒𑘻 𑘒𑘼 𑘒𑘽 𑘒𑘾

𑘓 𑘓𑘰 𑘓𑘱 𑘓𑘲 𑘓𑘳 𑘓𑘴 𑘓𑘹 𑘓𑘺 𑘓𑘻 𑘓𑘼 𑘓𑘽 𑘓𑘾

𑘔 𑘔𑘰 𑘔𑘱 𑘔𑘲 𑘔𑘳 𑘔𑘴 𑘔𑘹 𑘔𑘺 𑘔𑘻 𑘔𑘼 𑘔𑘽 𑘔𑘾

𑘕 𑘕𑘰 𑘕𑘱 𑘕𑘲 𑘕𑘳 𑘕𑘴 𑘕𑘹 𑘕𑘺 𑘕𑘻 𑘕𑘼 𑘕𑘽 𑘕𑘾

ब बा बि बी बु बू बे बै बो बौ बं बः
भ भा भि भी भु भू भे भै भो भौ भं भः
म मा मि मी मु मू मे मै मो मौ मं मः
य या यि यी यु यू ये यै यो यौ यं यः
र रा रि री रु रू रे रै रो रौ रं रः
ल ला लि ली लु लू ले लै लो लौ लं लः
व वा वि वी वु वू वे वै वो वौ वं वः
श शा शि शी शु शू शे शै शो शौ शं शः
ष षा षि षी षु षू षे षै षो षौ षं षः
स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः
ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः
ळ ळा ळि ळी ळु ळू ळे ळै ळो ळौ ळं ळः
क्ष क्षा क्षि क्षी क्षु क्षू क्षे क्षै क्षो क्षौ क्षं क्षः
ज्ञ ज्ञा ज्ञि ज्ञी ज्ञु ज्ञू ज्ञे ज्ञै ज्ञो ज्ञौ ज्ञं ज्ञः

काळ तीन—१ उन्हाळा-(फाल्गुनापासून ज्येष्ठापर्यंत.) २ पावसाळा-(आषाढापासून आश्विनापर्यंत.) २ हिंवाळा-(कार्तिकापासून माघापर्यंत.)

झ झा झि झी झु झू झे झै झो झौ झं झः

ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो ञौ ञं ञः

ट टा टि टी टु टू टे टै टो टौ टं टः

ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः

ड डा डि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः

ढ ढा ढि ढी ढु ढू ढे ढै ढो ढौ ढं ढः

ण णा णि णी णु णू णे णै णो णौ णं णः

त ता ति ती तु तू [illegible]

थ था थि थी [illegible]

द दा दि दी [illegible] दः

ध धा धि धी धु धू धे धै धो धौ धं धः

न ना नि नी नु नू ने नै नो नौ नं नः

प पा पि पी पु पू पे पै पो पौ पं पः

फ फा फि फी फु फू फे फै फो फौ फं फः

सात वारांचीं नांवें—आदित्य (रवि) वार, सोम (इंदु) वार, मंगळ (भौम) वार, बुध (सौम्य) वार, गुरु (बृहस्पत) वार, शुक्र (भृगु) वार, शनि (मंद) वार.

अरण्य
आस्वल
इटीदांडू
ईडलिंबू
ऋषि

ऌ

ॡ

एडका

ऐरण

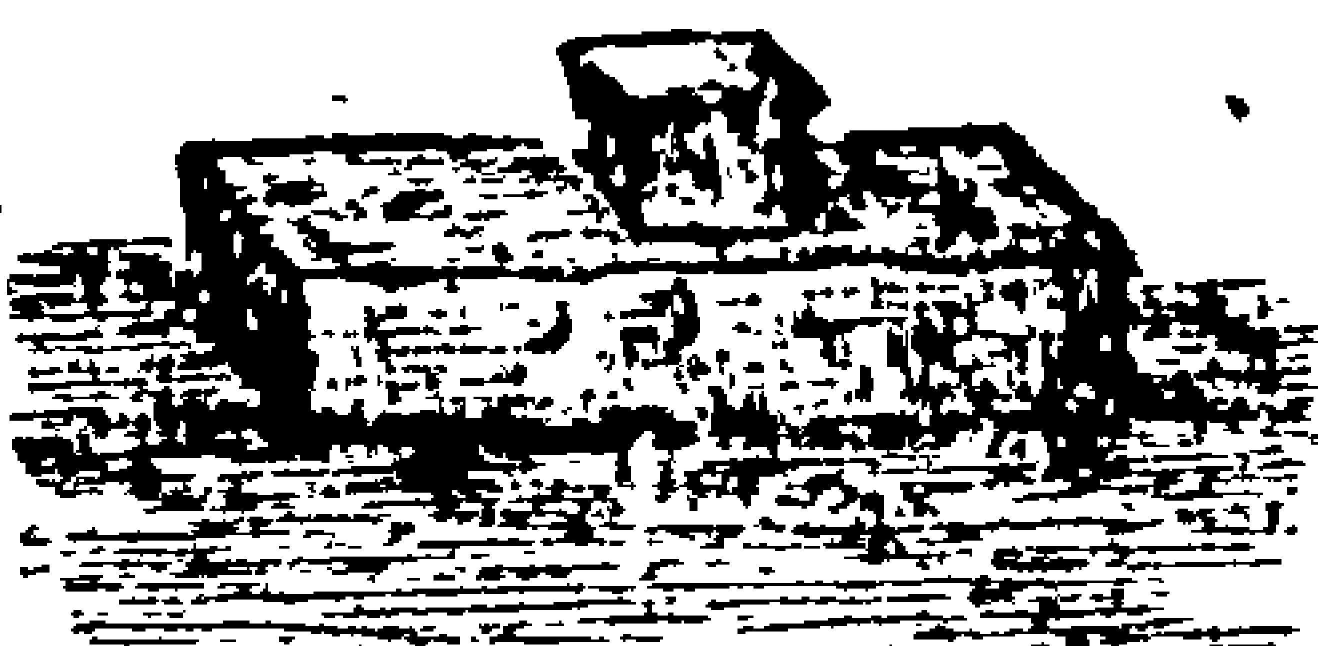

ओणवा

औदुंबर

अंबारी

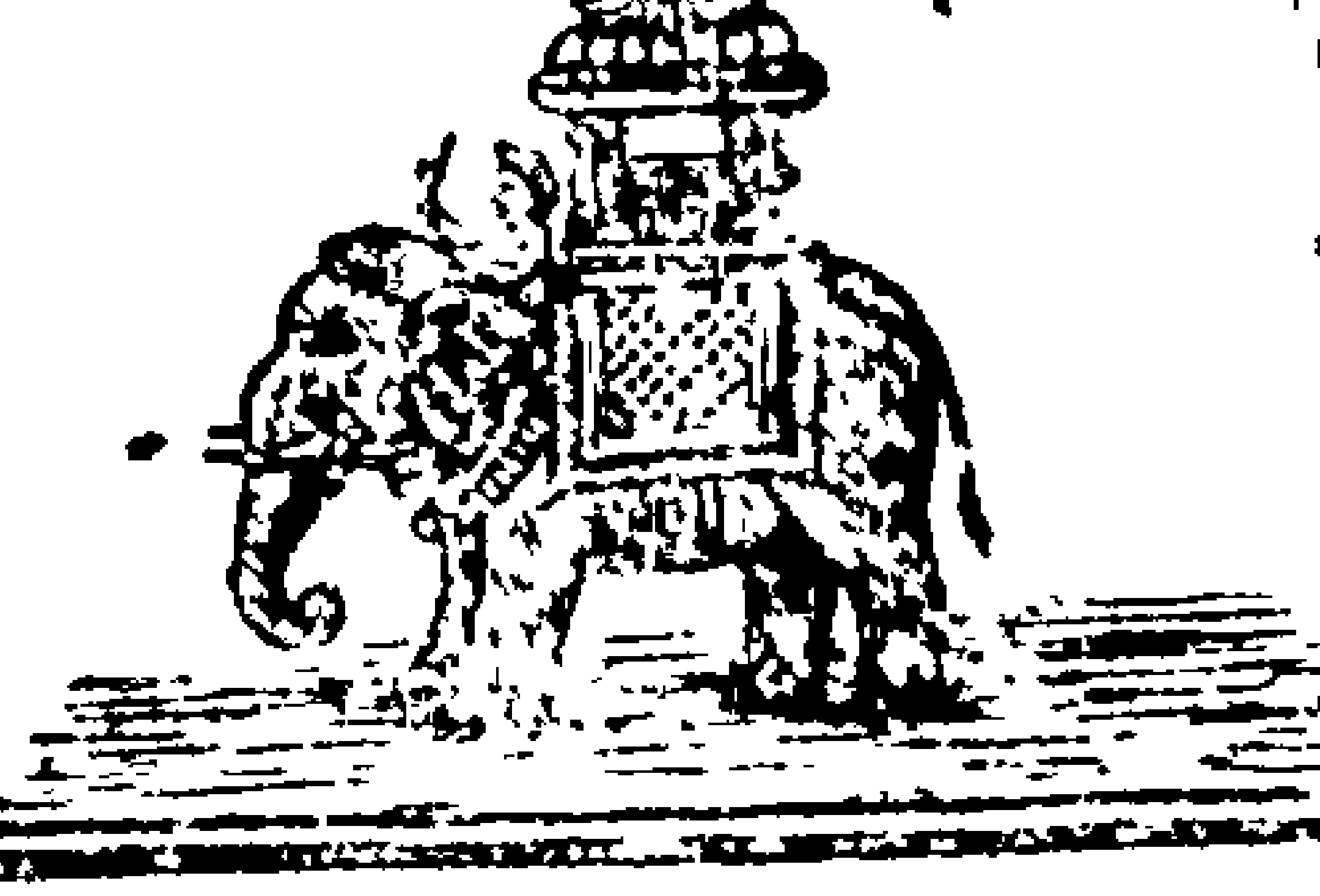

अः

कपाट
खलबत्ता
गरुड
घड्याळ
ङ
चरक
छत्री
जहाज

झबलें
ञ
टपाल
ठकी
डफ
ढग
ण
तरस

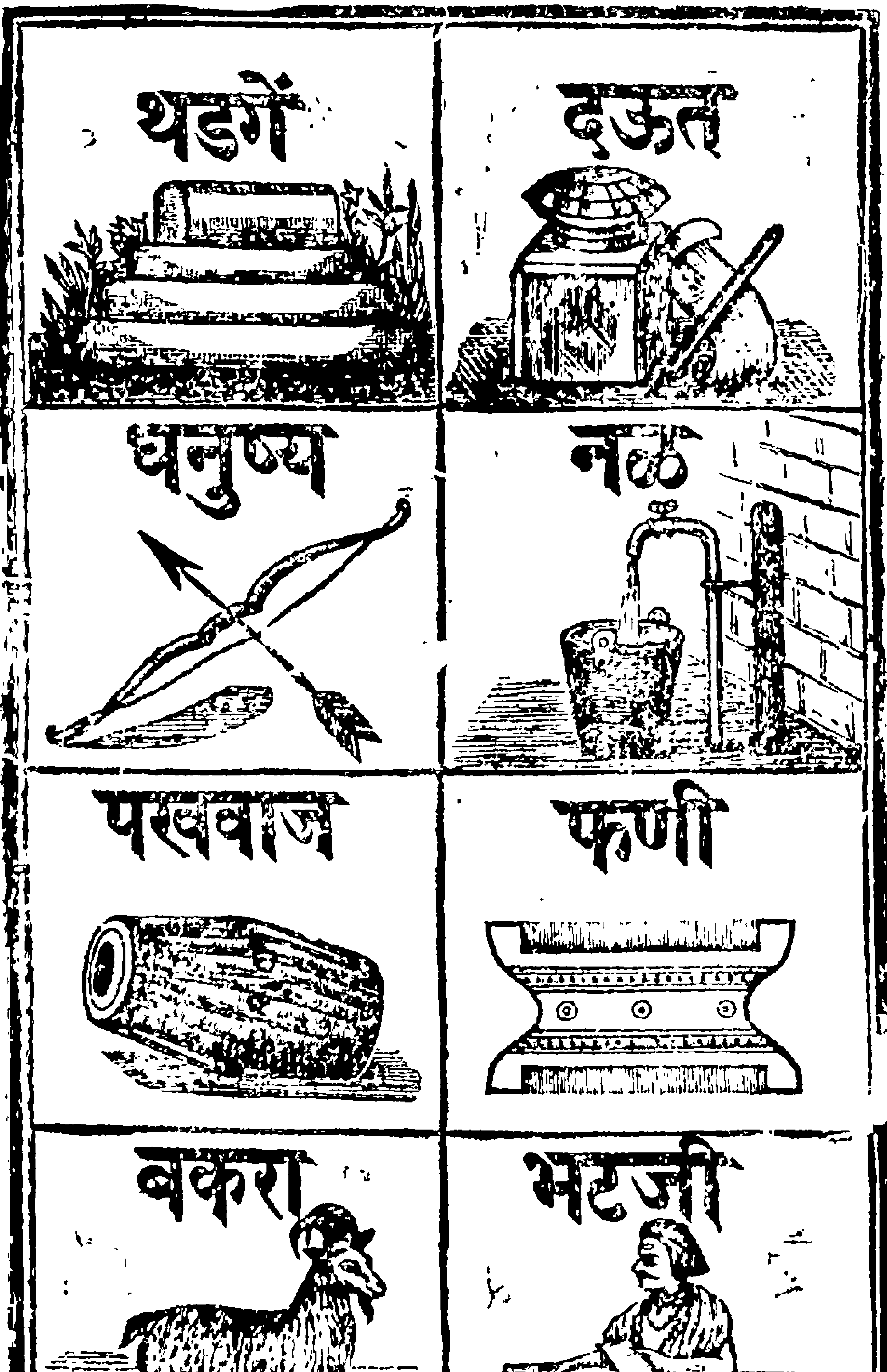
थडगें
दऊत
धनुष्य
नळ
पखवाज
फणी
बकरा
भटजी

मत्स्य

यज्ञ

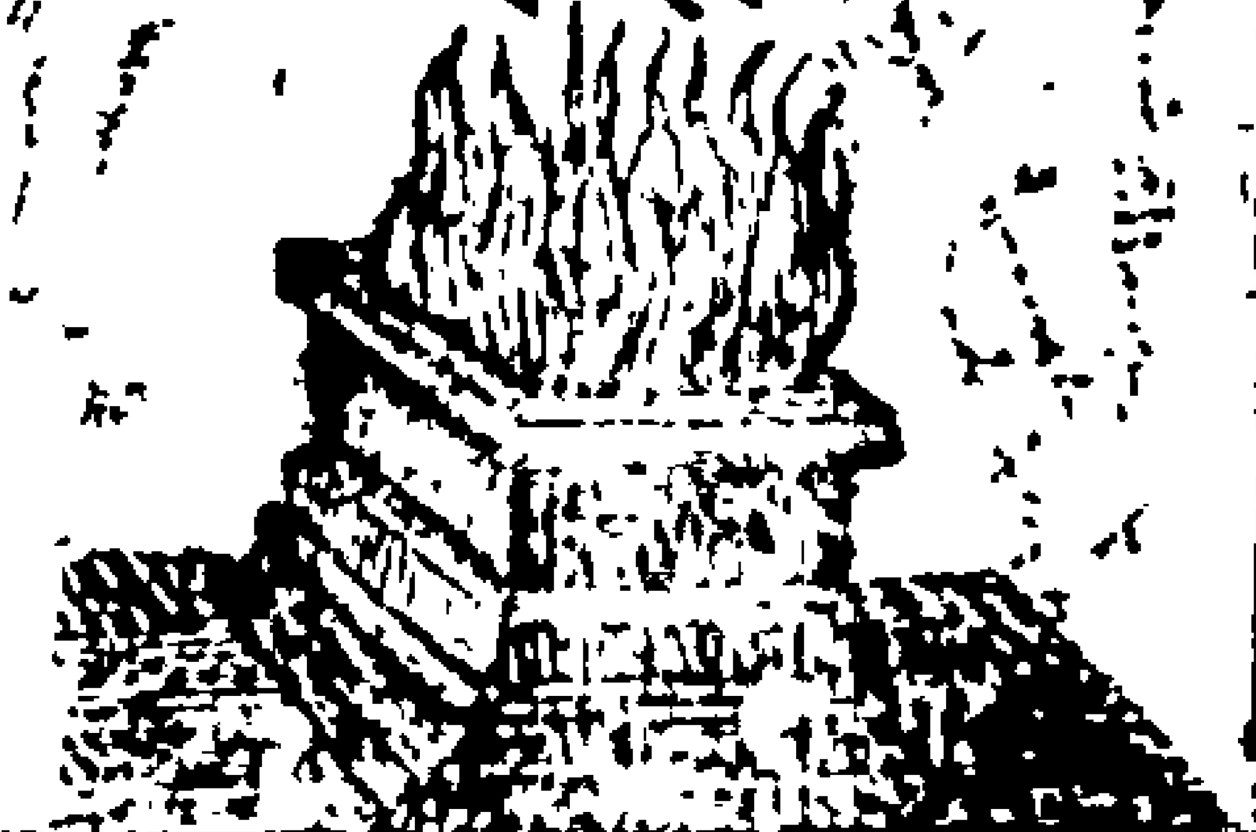

रहाट

लखोटा

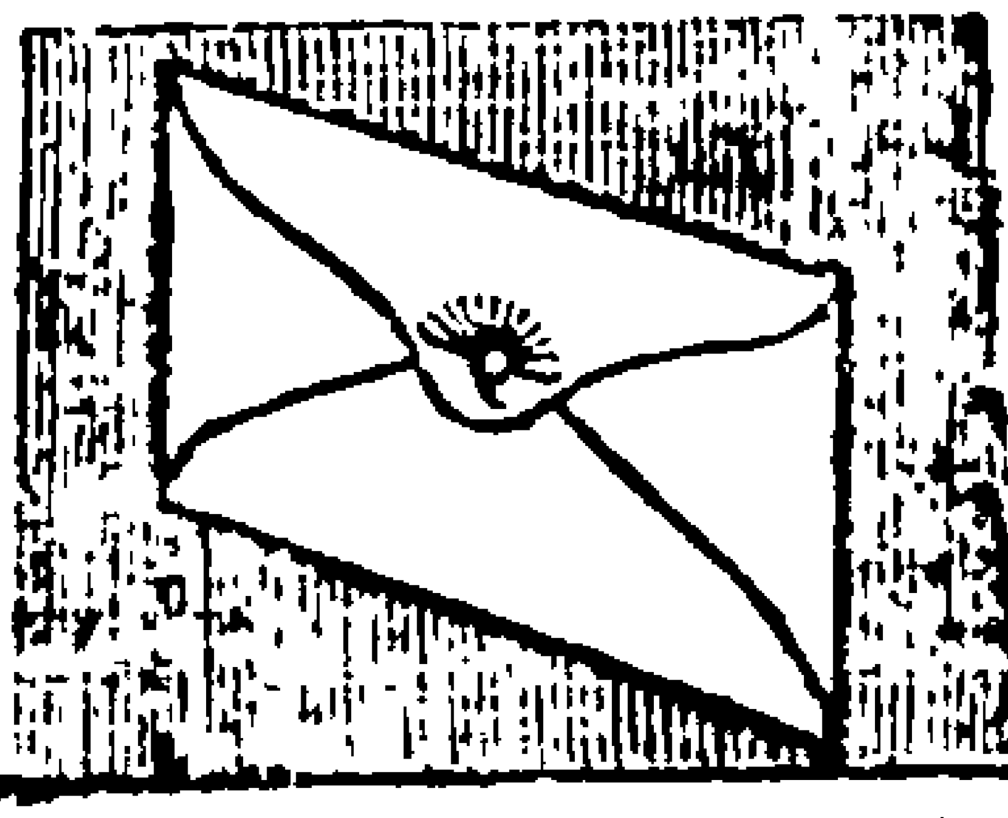

वजनें

शहामृग

षट्पाद

सामेळ

वाचावयाचे शब्द.

दोन अक्षरी सोपे शब्द.

नंदी दहीं भात पोथी गाय पाट आई ईड
ऊंस तेल ऋण तूप एक घोडा घर साप
ऐट गोड मध मूग ढग डाळ क्षण आंबा
लोणी कर बस बळ पळ दूध फळ नर
मन सुरी सर चांदी सांजा वीणा टाळ कांदा
वांगें खोली खण ताक बाग रामा दोरा भात.

तीन अक्षरी सोपे शब्द.

आकाश नरम सुरण भजन कागद फणस
चमचा बदक जोंधळा दगड लवंग शरण
रुमाल चरक आंबट उखळ झबलें चिमणी
नगर कापड चरण तोडलें पळत कावळा
अंगण नरम कवडी गरम कवठ आंवळा
मिरची कांबळी बासुंदी नांगर लेखणी बाजरी
उसळ नगारा मारुती आरशी तबला बोलका.

चार अक्षरी सोपे शब्द.

खरवस धनगर हलकट दशरथ आठवण
सरपण झटकन लवकर अहमद पडवळ
करवत खलबत पखवाज पंचामृत पंचानन
पंचबाण पंचगव्य बिंबफळ चिथरणें बिजवर
मावळणें मालगुमा मालमत्ता मारवाडी माखजन.

पांच अक्षरी सोपे शब्द.

अक्कडबाज, अक्कलकाढा, अक्कलवंत, अंगविक्षेप, अंगस्वभाव, अजरामर, अजातशत्रु, अटकावणें अनुमोदन, अनपेक्षित, अनुकूळता, अनुभविक, अनुसंधान, आदरणीय, उपनयन, उपकारक, ओळकंवणें, ओरबडणें, कलावंतीण, कवटाळणें, कामचुकारा, किलकिलाट, कुकुटकुंभा, गंगाजमनी खेळखंडोबा, गुलामगिरी, गौडबंगाल, चिराचिरीत चुळबुळाट, चुरचुरीत, तडतडणें, तकतकणें, त्रिविधताल, बालगोपाल, पंढरीनाथ, सौंदर्यवान,

बाराखड्यांतील शब्द.

काका काकी खाट गंगा गंगी गोड घोघो
चंची छीछी जीजी झरा टांक ठोका तंतु
ताक थोडा दाद दूध धूप नाना नाक
नेट पाप पेरू फळ बाबा बाबू बंड माग
भेद मामा मामी मोठा यश येये रंग राघू
रोटी लाल वाव वेणी शशी शालू ससा
सासू मेष भुवण छाकटा बोकड पोपट
यादव रावण मारुती सागर ससाणा कांच

उलट सुलट अक्षरांचे शब्द.

कूठ ठकू खार रखा गढ ढग घमा माघ
चाकू कुचा जाम मजा टीप पटी ठमी
मीठ डबा बाड डीक कडी ढाल लढा
तवा वात थर रथ दम मद देव वदे

नदी दीन पसा साप फड डफ धीड डबी
भास सभा मार रमा यव वय रवा वार
लाली लीला वाका कावा शव वश
कटक कणीक कडक गाडगा जहाज
नमन नयन मडम मलम रबर वटाव

वर्णानुक्रम शब्दसंग्रह.

अवसान, आनंद. ईटीदांडू, ईडनिंबू. उपकार, ऊर. ऋषी. एडका, ऐरावत. ओसरी, औषध, अंगरखा. कपाळ, कासार, किरकोळ, कीड, कुसुंबा, कूस, केशर, कैकाडी, कंकण. खटारा, खारीक, खिडकी, खीर, खुरटा, खूण, खेप, खैर, खोबरें, खंडणी. गवत, गाढ, गिरनार, गीता, गुणाकार, गूण, गेळ, गैर, गोपाळ, गौरव, गंधक. चमचा, चावडी, चिरफळ, चीक, चेला, चैन, चोळी, चौरस, चंगळ. छत, छानदार, छे, छंद. जवळ, जामीन, जिनगर, जीभ, जुना, जेवण, जोरदार, जंगल. झडकर, झाडपाला, झिमझीम, झुमर, झुलू, झेला, झोळी, झंजावात, टणक, टाळ, टिमकी, टीप, टेर, टोपली, ठणठण, ठाणेदार, ठिकाण, ठीक, ठुशी, ठेका, ठोक. डमरू, डाळ, डिंक, डुकर, डोळा, डोर, डंका. ढवळ, ढाळ, ढिला, ढीग, ढुंगण, ढेप,

ढोलकी. तरवार, ताट, तिसरा, तीर, तुरट, तूप, तेल, तोफ, तंगडी, थकवा, थाट, थुंकी, थेर, थोडका, थंड, दहीं, दावण, दिडकी, दीन, दुसरा, दूर, देऊळ, दैवत, दोडका, दौड, दंव, धेर, धाड, धिंड, धीट, धुवट, धूर, धेनु, धोरण, धंदा. नवरा, नारळ, निराळा, नीट, नुकसान, नूर, नेपाळ, नोकर, नौबद, नंदी, परकर, पारख, पिशवी, पीळ, पुरुष, पूड, पेटा, पैसा, पंजा. फराळ, फाजील, फिका, फीर, फेरी, फैर, फोडकी, फंद. बडा, बाभूळ, बिरबल, बीड, बुरका, बूड, बेडूक, बोड, बंद. भणंग, भाषण, भिकारी, भीड, भुरा, भूस, भोळसर, भौमवार, भंग. मगर, मारुती, मिरची, मूढ, मेवा, मैराळ, मोकळा, मंडळ. यशोदा, यादव, ये, यौवन, यंदा. रजई, रावण, रिणको, रीत, रेती, रैवत, रोदन, रंक. लढाई, लाडू, लिंग, लुगडें, लेकरूं, लोणचें, लंघन. वरवंटा, वाटसरू, विटाळ, वीत, वेढा, वैर, वंगण. शहाणा, शाबास, शिंगरूं, शीण, शुक, शूळ, शेला, शैव, शंकर. षडानन. समक्ष, सामान, सिकता, सीमा, सुकाणू, सूर, सैल, सोनार, सौदा, संभावित, हळद, हात, हिडिंबा, हीत, हुरूप, हूल, हेका, हैराण, होडी, हंडा. क्षमा, क्षात्र, क्षीण, क्षोभ. ज्ञात, ज्ञेय.

जोडाक्षरें.

कक	क्क	कय	क्य	कव	क्व
खय	ख्य	चच	च्च	जय	ज्य
जव	ज्व	टय	ट्य	डय	ड्य
ढय	ढ्य	णण	ण्ण	णय	ण्य
तन	त्न	तत	त्त	तप	त्प
तमय	त्म्य	तर	त्र	तव	त्व
तय	त्य	दग	द्ग	दभ	द्भ

जोडाक्षरांपासून झालेले शब्द.

अक्कल	उच्चार	राज्य	ज्वर	करट्या
काट्या	जाड्या	छड्या	आस्था	द्वार
अण्णा	अरण्य	रत्न	चित्त	तत्पर
आत्मा	पत्र	सत्य	उद्गार	उद्भव
पद्म	अन्वय	विद्या	न्हावी	अन्न

सूर्य.

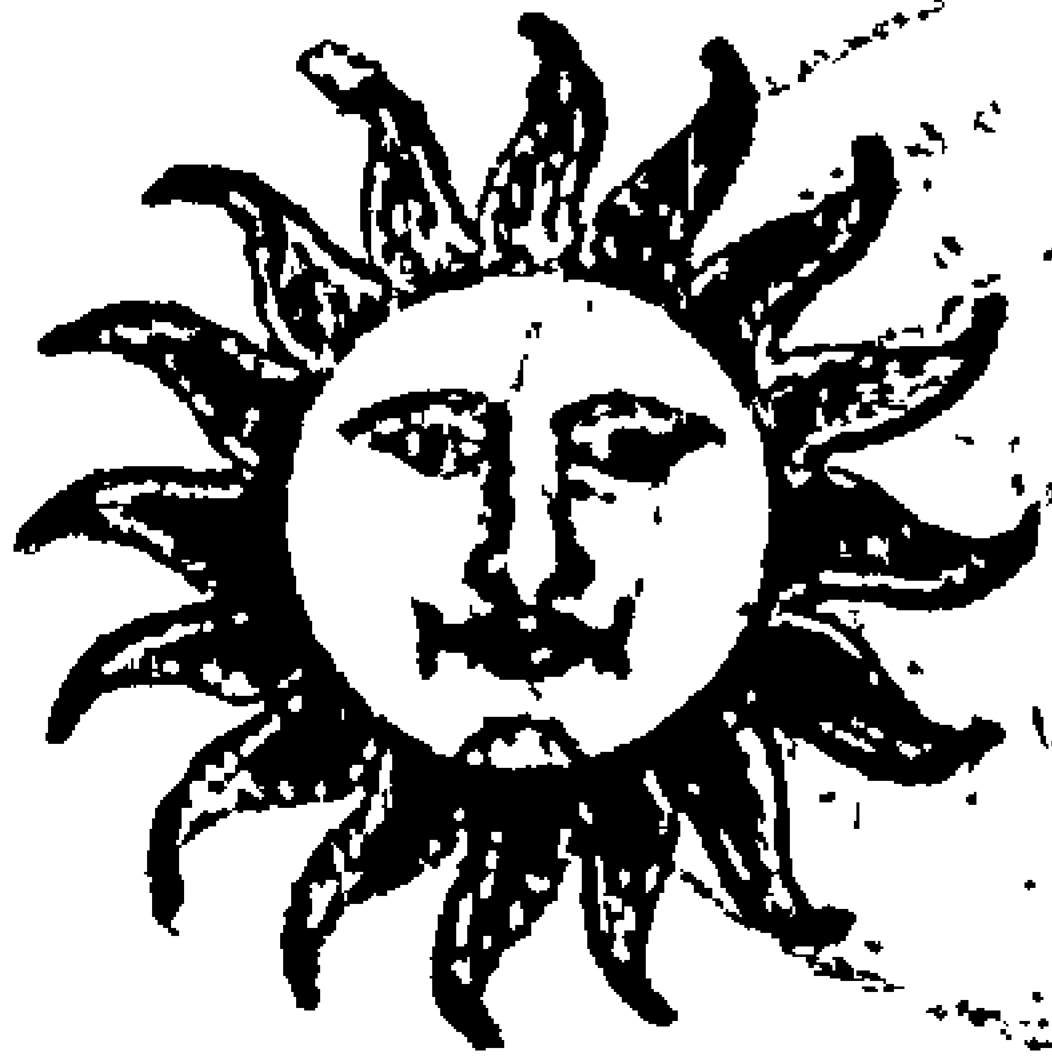

३८३२

मुलांनों, तुम्हांला सूर्य ठाऊक आहेच. तो दररोज सकाळीं उगवतो व संध्याकाळीं मावळतो. सूर्य नसता तर आम्हांला काळोखांत रहावें लागलें असतें. सूर्य उगवतो त्या दिशेला पूर्व म्हणतात व मावळतो त्या दिशेला पश्चिम म्हणतात. सूर्याकडे तोंड करून उभें राहिलें असतां डाव्या हाताकडील दिशेस दक्षिण दिशा असें म्हणतात. मुलांनों, सूर्याचे कोवळे किरण सकाळीं खिडकींतून आंत येतात व तुम्हाला हळूच जागे करतात.

कुत्रा.

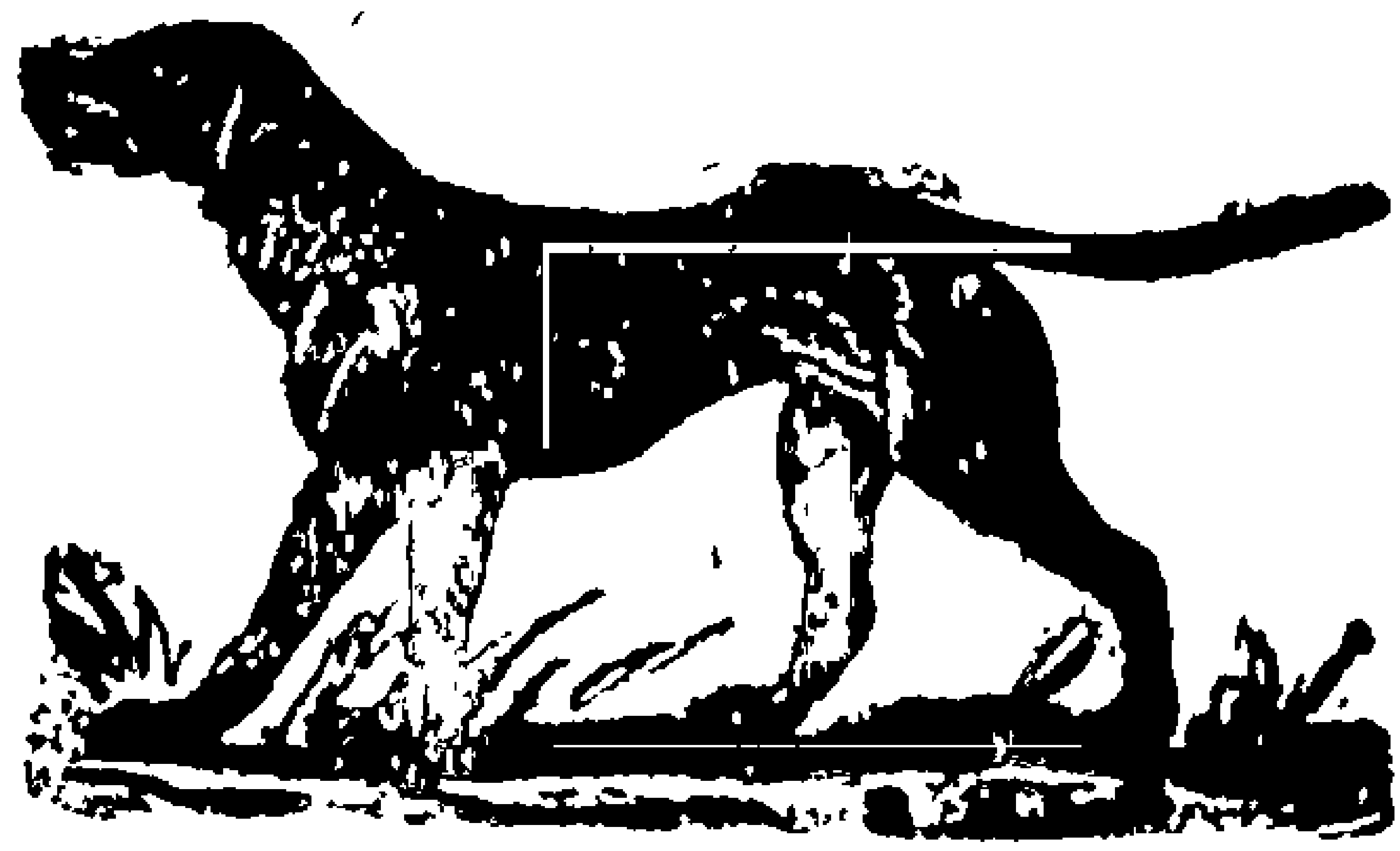

हा उपयोगी प्राणी आहे. याच्या पुष्कळ जाती असतात. पहारा करणारे म्हणजे धनगरी कुत्रे, शिकारी कुत्रे, कुळुंगी कुत्रे वगैरे. कुत्रा दाराशीं असला म्हणजे चोराची फारशी भीति राहात नाहीं. कारण चोर आला ह्मणजे तो त्याच्या आंगावर भुंकतो व धन्यास जागा करितो. कुत्रा हा फार इमानी प्राणी आहे. तो भात खातो. त्याची झोंप फार सावध असते. कुत्र्यास तेलातुपांत तळलेला पदार्थ खाऊं घालूं नये कारण त्या योगानें तो पिसाळतो व तो चावला तर मोठा अनर्थ गुजरतो.

शर्यत.

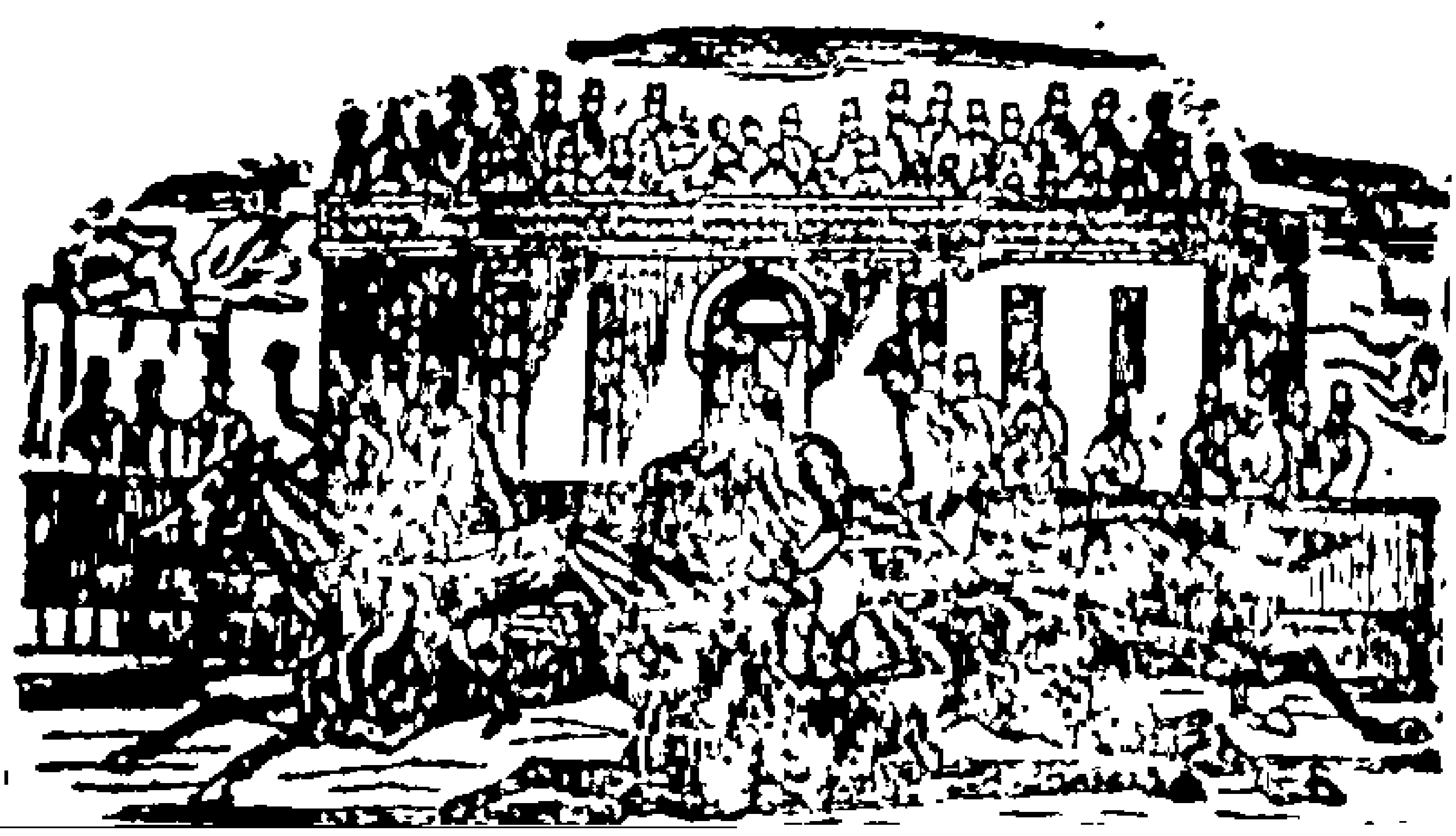

राजे लोक शर्यत जिंकण्यांत फार पटाईत असतात. एकदम तीन, चार इसम आपापल्या घोड्यावर बसून मी पुढें कां तूं पुढें म्हणून भरधांव पळत असतात. प्रथम जेथून घोडा निघाला असेल त्या ठिकाणीं अगोदर जो येऊन पोहोंचेल त्यानें शर्यत (पैज) जिंकिली असें समजतात व त्याला इनाम देतात.

मांजर.

मांजराला वाघाची मावशी असें म्हणतात; कारण तें वाघाप्रमाणें क्रूर असतें. मांजर घरांत असलें ह्मणजे उंदरांचा त्रास होत नाहीं; कारण तें उंदीर मारून खातें. पुष्कळ लोक उमेदीनें घरांत मांजर पाळतात. खातांना मांजर डोळे मिटून घेतें. त्याला पुरेसें खाणें न मिळाल्यास तें दूध, दहीं वगैरे पदार्थ चोरून खातें. मांजर रागावलें तर तें आपल्या नखांनीं ओरबडतें. यासाठीं मुलांनीं त्याची खोडी काढूं नये.

वानर.

वानर हे रानांत आपले कळप करून राहातात. वानर या झाडावरून त्या झाडावर उड्या घेत असतांना मौज दिसते. त्यांची कोणी खोडी केल्यास ते वेडावून दाखवितात व एकादे वेळीं तर लहानसें मूल असल्यास, त्याला आपल्या नखांनीं ओरबडतात. म्हणून मुलांनों, तुम्हीं वानरांच्या वाटेला जाऊं नका. डार्विन नांवाचा प्रख्यात प्राणिशास्त्रवेत्ता मनुष्याची उत्पत्ति वानरापासूनच झाली आहे असें म्हणतो.

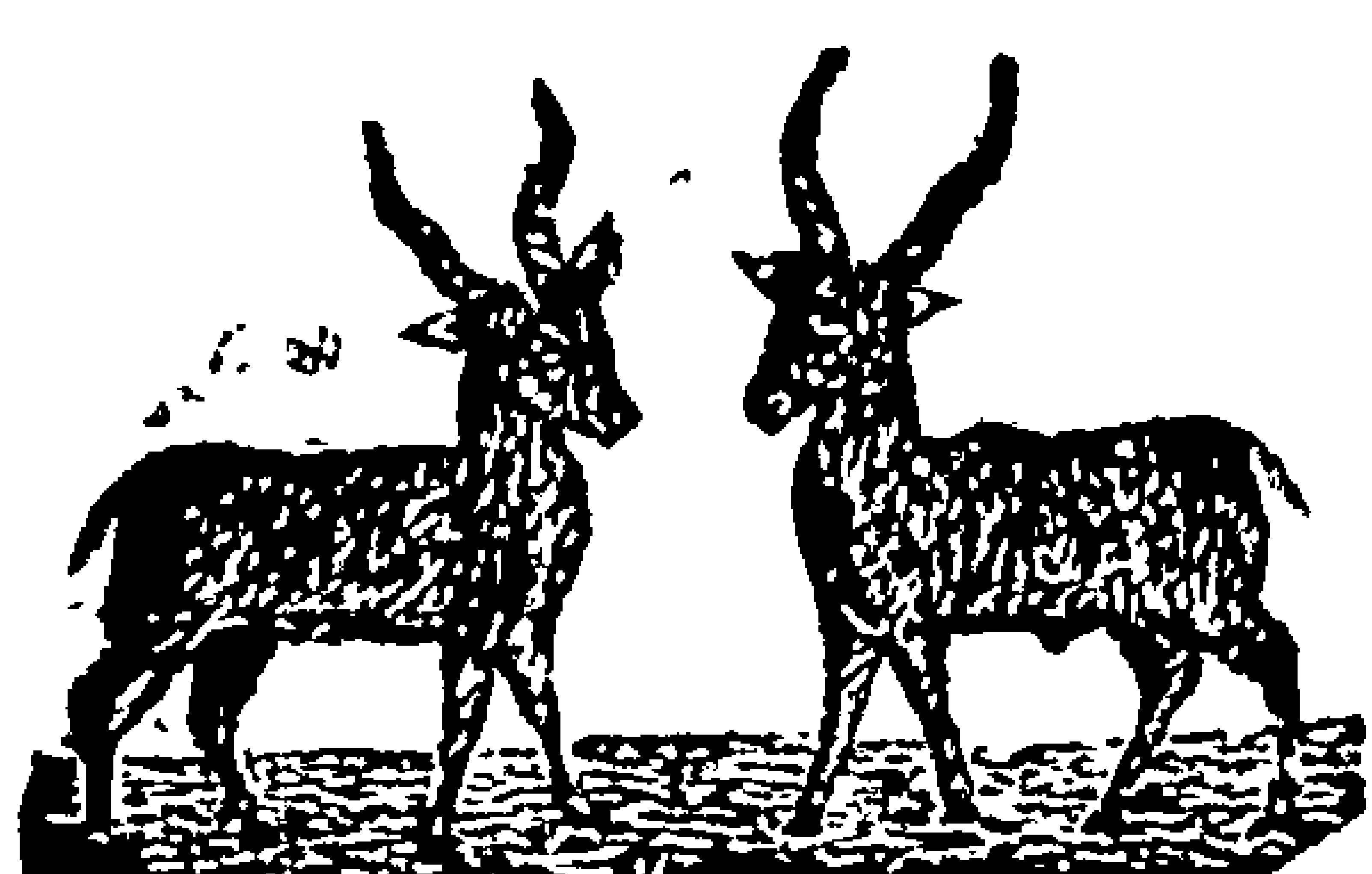

पोपट.

पोपट हा पक्षी दिसण्यांत फारच देखणा आहे. ह्याच्या शरिराचा रंग हिरवा असून चोंचीचा रंग तांबडा असतो. पोपटाला आम्हांप्रमाणें चांगलें बोलतां येतें; पण, तें त्याला शिकवावें लागतें. त्याला आपल्या बोलण्याचा अर्थ कळत नाहीं. म्हणून निरर्थक बोलण्याला 'पोपटपंची' असें ह्मणतात. हौशी लोक चैनीखातर त्यांना पिंजऱ्यांत बाळगितात. त्यांना भाताच्या लोंगी पेरू वगैरे खावयास देतात. पिंजऱ्यांत पाळलेले पोपट मनुष्यांचें बोलणें, अभ्यासी मुलांप्रमाणें लक्ष देऊन ऐकत असतात.

पांचवे जॉर्ज.

आपले सध्यांचे राजे पांचवे जॉर्ज बादशहा यांचें हें चित्र आहे. हे येथून ८ हजार मैलांवर इंग्लंड देशांतील लंडन शहरीं राहतात. आपण सर्व यांची प्रजा आहों. हे मोठे भाग्यवान् आहेत. ईश्वर यांना दीर्घायुषी करो. यांच्यावर एक सुंदर पद्य केलें आहे तें हें:—

[पद्—मांड, दादरा.]

स्वस्ति असो संतत तुज जॉर्ज नृपमणी ।
न्यायनीतिनिपुण पूर्ण करुण सद्‌गुणी ॥ ध्रु० ॥
हिंदवासि सकल तुझ्या या प्रजागणीं ।
प्रेम-लक्ष ठेवुनि त्या स्वसुतसें गणी ॥
जनक जसा पुत्राची पुरवि मागणी ।
तूंहि तसा होई अम्हां हीच विनवणी ॥ १ ॥
सरल चतुर बहु उदार तूं सुलक्षणी ।
तव मति नित दक्ष असो न्यायरक्षणीं ॥
सद्यश तव गाउं आम्हीं हें क्षणोक्षणीं ।
सर्वेश्वर अवन करो तुज नृपाग्रणी ॥ २ ॥

गाय.

हिंदुलोक गाईला देवाप्रमाणें मान देतात. आपणास दूध गाईपासूनच मिळतें. दुधासारखा गोड, शक्ति देणारा आणि पवित्र पदार्थ दुसरा नाहीं. आपण जे बैल पाहातों ते गाईची पुरुषजात होय.

आगगाडी.

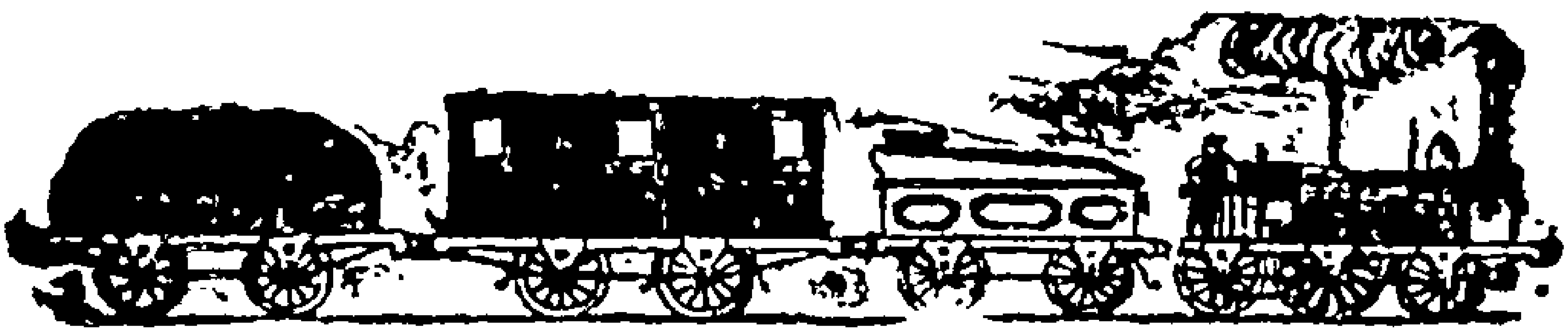

तुम्हीं आज आगगाडीनें जाणार काय? तर मग पळा लौकर! दहा वाजण्याची वेळ होत आली. ती पहा गाडी वायुगतीनें पळत येत आहे. अरे बापरे! किती तरी हे डबे!

घोडा.

घोड्याला अश्व, वाजी, श्यामकर्ण अशीं नांवें आहेत. श्रीमंत लोक फारकरून घोडे पाळतात. काठेवाडी, भीमथडी, आरबी वगैरे जातींचे घोडे प्रसिद्ध आहेत. अलीकडे मोटारी झाल्यापासून, घोडे, टांगे, सारवटगाड्या यांचा लोकांना वीट आला आहे.

अंकलीपि.

एकीएक, दुरकेंदोन. अंक. एकावर एकअकरा.

१	११	२१	३१	४१	५१	६१	७१	८१	९१
२	१२	२२	३२	४२	५२	६२	७२	८२	९२
३	१३	२३	३३	४३	५३	६३	७३	८३	९३
४	१४	२४	३४	४४	५४	६४	७४	८४	९४
५	१५	२५	३५	४५	५५	६५	७५	८५	९५
६	१६	२६	३६	४६	५६	६६	७६	८६	९६
७	१७	२७	३७	४७	६७	६७	७७	८७	९७
८	१८	२८	३८	४८	५८	६८	७८	८८	९८
९	१९	२९	३९	४९	५९	६९	७९	८९	९९
१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	१००

बेएकेंबे, बेदुणेंचार. पाढे. (मिळवणी)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
२	४	६	८	१०	१२	१४	१६	१८	२०
३	६	९	१२	१५	१८	२१	२४	२७	३०
४	८	१२	१६	२०	२४	२८	३२	३६	४०
५	१०	१५	२०	२५	३०	३५	४०	४५	५०
६	१२	१८	२४	३०	३६	४२	४८	५४	६०
७	१४	२१	२८	३५	४२	४९	५६	६३	७०
८	१६	२४	३२	४०	४८	५६	६४	७२	८०
९	१८	२७	३६	४५	५४	६३	७२	८१	९०
१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	१००
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
५५	११०	१६५	२२०	२७५	३३०	३८५	४४०	४९५	५५०

उद्योगानें सर्व गोष्टी होतात.

अकराएकें अकरा पाढे. अकरादुणें बावीस.

११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
२२	२४	२६	२८	३०	३२	३४	३६	३८	४०
३३	३६	३९	४२	४५	४८	५१	५४	५७	६०
४४	४८	५२	५६	६०	६४	६८	७२	७६	८०
५५	६०	६५	७०	७५	८०	८५	९०	९५	१००
६६	७२	७८	८४	९०	९६	१०२	१०८	११४	१२०
७७	८४	९१	९८	१०५	११२	११९	१२६	१३३	१४०
८८	९६	१०४	११२	१२०	१२८	१३६	१४४	१५२	१६०
९९	१०८	११७	१२६	१३५	१४४	१५३	१६२	१७१	१८०
११०	१२०	१३०	१४०	१५०	१६०	१७०	१८०	१९०	२००
५४	४४	४४	४४	४२	४४	४४	४४	५४	४०
६०५	६६०	७१५	७७०	८२५	८८०	९३५	९९०	१०४५	११००

एकवीसएकें एकवीस पाढे. एकवीसदुणें बेचाळ.

२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
४२	४४	४६	४८	५०	५२	५४	५६	५८	६०
६३	६६	६९	७२	७५	७८	८१	८४	८७	९०
८४	८८	९२	९६	१००	१०४	१०८	११२	११६	१२०
१०५	११०	११५	१२०	१२५	१३०	१३५	१४०	१४५	१५०
१२६	१३२	१३८	१४४	१५०	१५६	१६२	१६८	१७४	१८०
१४७	१५४	१६१	१६८	१७५	१८२	१८९	१९६	२०३	२१०
१६८	१७६	१८४	१९२	२००	२०८	२१६	२२४	२३२	२४०
१८९	१९८	२०७	२१६	२२५	२३४	२४३	२५२	२६१	२७०
२१०	२२०	२३०	२४०	२५०	२६०	२७०	२८०	२९०	३००
४४	५४	४४	५४	३२	४४	४४	५४	४४	४०
११५५	१२१०	१२६५	१३२०	१३७५	१४३०	१४८५	१५४०	१५९५	१६५०

आळसानें कांहीं साधत नाहीं.

एकपावपाव - पावकीं. बेपावअर्धा.

०।	२॥।	५।	७॥।	१०।	१२॥।	१५।	१७॥।	२०।	२२॥।
०॥	३	५॥	८	१०॥	१३	१५॥	१८	२०॥	२३
०॥।	३।	५॥।	८।	१०॥।	१३।	१५॥।	१८।	२०॥।	२३।
१	३॥	६	८॥	११	१३॥	१६	१८॥	२१	२३॥
१।	३॥।	६।	८॥।	११।	१३॥।	१६।	१८॥।	२१।	२३॥।
१॥	४	६॥	९	११॥	१४	१६॥	१९	२१॥	२४
१॥।	४।	६॥।	९।	११॥।	१४।	१६॥।	१९।	२१॥।	२४।
२	४॥	७	९॥	१२	१४॥	१७	१९॥	२२	२४॥
२।	४॥।	७।	९॥।	१२।	१४॥।	१७।	१९॥।	२२।	२४॥।
२॥	५	७॥	१०	१२॥	१५	१७॥	२०	२२॥	२५

एकनिमेंनिम. निमकीं. बेनिमेंएक.

०॥	५॥	१०॥	१५॥	२०॥	२५॥	३०॥	३५॥	४०॥	४५॥
१	६	११	१६	२१	२६	३१	३६	४१	४६
१॥	६॥	११॥	१६॥	२१॥	२६॥	३१॥	३६॥	४१॥	४६॥
२	७	१२	१७	२२	२७	३२	३७	४२	४७
२॥	७॥	१२॥	१७॥	२२॥	२७॥	३२॥	३७॥	४२॥	४७॥
३	८	१३	१८	२३	२८	३३	३८	४३	४८
३॥	८॥	१३॥	१८॥	२३॥	२८॥	३३॥	३८॥	४३॥	४८॥
४	९	१४	१९	२४	२९	३४	३९	४४	४९
४॥	९॥	१४॥	१९॥	२४॥	२९॥	३४॥	३९॥	४४॥	४९॥
५	१०	१५	२०	२५	३०	३५	४०	४५	५०

जानुआरी ३१. फेब्रुआरी २८. मार्च ३१. एप्रिल. ३०

मे ३१. जून ३०. जुलई ३१. आगष्ट ३१. सप्टेंबर ३०

एकपावणेंपाऊण - पावणकीं बेपावणेंदीड.

०॥।	८।	१५॥।	२३।	३०॥।	३८।	४५॥।	५३।	६०॥।	६८।
१॥	९	१६॥	२४	३१॥	३९	४६॥	५४	६१॥	६९
२।	९॥।	१७।	२४॥।	३२।	३९॥।	४७।	५४॥।	६२।	६९॥।
३	१०॥	१८	२५॥	३३	४०॥	४८	५५॥	६३	७०॥
३॥।	११।	१८॥।	२६।	३३॥।	४१।	४८॥।	५६।	६३॥।	७१।
४॥	१२	१९॥	२७	३४॥	४२	४९॥	५७	६४॥	७२
५।	१२॥।	२०।	२७॥।	३५।	४२॥।	५०।	५७॥।	६५।	७२॥।
६	१३॥	२१	२८॥	३६	४३॥	५१	५८॥	६६	७३॥
६॥।	१४।	२१॥।	२९।	३६॥।	४४।	५१॥।	५९।	६६॥।	७४।
७॥	१५	२२॥	३०	३७॥	४५	५२॥	६०	६७॥	७५

एकेसवेंसवा-- सवायकीं. बेसवेंअडीच.

१।	१३॥।	२६।	३८॥।	५१।	६३॥।	७६।	८८॥।	१०१।	११३॥।
२॥	१५	२७॥	४०	५२॥	६५	७७॥	९०	१०२॥	११५
३॥।	१६।	२८॥।	४१।	५३॥।	६५।	७८॥।	९१।	१०३॥।	११६।
५	१७॥	३०	४२॥	५५	६७॥	८०	९२॥	१०५	११७॥
६।	१८॥।	३१।	४३॥।	५६।	६८॥।	८१।	९३॥।	१०६।	११८॥।
७॥	२०	३२॥	४५	५७॥	७०	८२॥	९५	१०७॥	१२०
८॥।	२१।	३३॥।	४६।	५८॥।	७१।	८३॥।	९६।	१०८॥।	१२१।
१०	२२॥	३५	४७॥	६०	७२॥	८५	९७॥	११०	१२२॥
११।	२३॥।	३६।	४८॥।	६१।	७३॥।	८६।	९८॥।	१११।	१२३॥।
१२॥	२५	३७॥	५०	६२॥	७५	८७॥	१००	११२॥	१२५

आक्टोंबर ३१. नोव्हेंबर ३०. डिसेंबर ३१.

१ चैत्र. २ वैशाख. ३ ज्येष्ठ ४ आषाढ.

एकदीडेंदीड— दीडकीं बेदीडेंतीन.

१॥	१६॥	३१॥	४६॥	६१॥	७६॥	९१॥	१०६॥	१२१॥	१३६॥
३	१८	३३	४८	६३	७८	९३	१०८	१२३	१३८
४॥	१९॥	३४॥	४९॥	६४॥	७९॥	९४॥	१०९॥	१२४॥	१३९॥
६	२१	३६	५१	६६	८१	९६	१११	१२६	१४१
७॥	२२॥	३७॥	५२॥	६७॥	८२॥	९७॥	११२॥	१२७॥	१४२॥
९	२४	३९	५४	६९	८४	९९	११४	१२९	१४४
१०॥	२५॥	४०॥	५५॥	७०॥	८५॥	१००॥	११५॥	१३०॥	१४५॥
१२	२७	४२	५७	७२	८७	१०२	११७	१३२	१४७
१३॥	२८॥	४३॥	५८॥	७३॥	८८॥	१०३॥	११८॥	१३३॥	१४८॥
१५	३०	४५	६०	७५	९०	१०५	१२०	१३५	१५०

एकअडचें अडीच— अडीचकीं. बेअडचेंपांच.

२॥	२७॥	५२॥	७७॥	१०२॥	१२७॥	१५२॥	१७७॥	२०२॥	२२७॥
५	३०	५५	८०	१०५	१३०	१५५	१८०	२०५	२३०
७॥	३२॥	५७॥	८२॥	१०७॥	१३२॥	१५७॥	१८२॥	२०७॥	२३२॥
१०	३५	६०	८५	११०	१३५	१६०	१८५	२१०	२३५
१२॥	३७॥	६२॥	८७॥	११२॥	१३७॥	१६२॥	१८७॥	२१२॥	२३७॥
१५	४०	६५	९०	११५	१४०	१६५	१९०	२१५	२४०
१७॥	४२॥	६७॥	९२॥	११७॥	१४२॥	१६७॥	१९२॥	२१७॥	२४२॥
२०	४५	७०	९५	१२०	१४५	१७०	१९५	२२०	२४५
२२॥	४७॥	७२॥	९७॥	१२२॥	१४७॥	१७२॥	१९७॥	२२२॥	२४७॥
२५	५०	७५	१००	१२५	१५०	१७५	२००	२२५	२५०

५ श्रावण. ६ भाद्रपद. ७ आश्विन ८ कार्तिक. ९ मार्गशीर्ष. १० पौष. ११ माघ. १२ फाल्गुन. (महिने बारा)

एकऔटे साडेतीन- औटकीं. बेऔटे सात.

३॥	३८॥	७३॥	१०८॥	१४३॥	१७८॥	२१३॥	२४८॥	२८३॥	३१८॥
७	४२	७७	११२	१४७	१८२	२१७	२५२	२८७	३२२
१०॥	४५॥	८०॥	११५॥	१५०॥	१८५॥	२२०॥	२५५॥	२९०॥	३२५॥
१४	४९	८४	११९	१५४	१८९	२२४	२५९	२९४	३२९
१७॥	५२॥	८७॥	१२२॥	१५७॥	१९२॥	२२७॥	२६२॥	२९७॥	३३२॥
२१	५६	९१	१२६	१६१	१९६	२३१	२६६	३०१	३३६
२४॥	५९॥	९४॥	१२९॥	१६४॥	१९९॥	२३४॥	२६९॥	३०४॥	३३९॥
२८	६३	९८	१३३	१६८	२०३	२३८	२७३	३०८	३४३
३१॥	६६॥	१०१॥	१३६॥	१७१॥	२०६॥	२४१॥	२७६॥	३११॥	३४६॥
३५	७०	१०५	१४०	१७५	२१०	२४५	२८०	३१५	३५०

अकरेंअकरें- एकवीसाशें-अकरकीं. अकरेंबारे बत्तिसाशें.

१२१	१३२	१४३	१५४	१६५	१७६	१८७	१९८	२०९	२२०
१३२	१४४	१५६	१६८	१८०	१९२	२०४	२१६	२२८	२४०
१४३	१५६	१६९	१८२	१९५	२०८	२२१	२३४	२४७	२६०
१५४	१६८	१८२	१९६	२१०	२२४	२३८	२५२	२६६	२८०
१६५	१८०	१९५	२१०	२२५	२४०	२५५	२७०	२८५	३००
१७६	१९२	२०८	२२४	२४०	२५६	२७२	२८८	३०४	३२०
१८७	२०४	२२१	२३८	२५५	२७२	२८९	३०६	३२३	३४०
१९८	२१६	२३४	२५२	२७०	२८८	३०६	३२४	३४२	३६०
२०९	२२८	२४७	२६६	२८५	३०४	३२३	३४२	३६१	३८०
२२०	२४०	२६०	२८०	३००	३२०	३४०	३६०	३८०	४००

१ अश्विनी २ भरणी ३ कृत्तिका ४ रोहिणी ५ मृग
६ आर्द्रा ७ पुनर्वसु ८ पुष्य ९ आश्लेषा १० मघा ११ पूर्वा

एकीएक–देवेचार एकोत्रीं. तीनत्रिक ९ चारचोक १६.

१	१२१	४४१	९६१	१६८१	२६०१	३७२१	५०४१	६५६१	८२८१
४	१४४	४८४	४०२४	१७६४	२७०४	३८४४	५१८४	६७२४	८४६४
९	१६९	५२९	१०८९	१८४९	२८०९	३९६९	५३२९	६८८९	८६४९
१६	१९६	५७६	११५६	१९३६	२९१६	४०९६	५४७६	७०५६	८८३६
२५	२२५	६२५	१२२५	२०२५	३०२५	४२२५	५६२५	७२२५	९०२५
३६	२५६	६७६	१२९६	२११६	३१३६	४३५६	५७७६	७३९६	९२१६
४९	२८९	७२९	१३६९	२२०९	३२४९	४४८९	५९२९	७५६९	९४०९
६४	३२४	७८४	१४४४	२३०४	३३६४	४६२४	६०८४	७७४४	९६०४
८१	३६१	८४१	१५२१	२४०१	३४८१	४८६१	६२४१	७९२१	९८०१
१००	४००	९००	१६००	२५००	३६००	४९००	६४००	८१००	१०००

एकटांक–दोनटांक टांक. [वजनी प्रमाण]

०००१	०००११	००।१	००।११	००॥१	००॥११	००।॥१	००।॥११
०००२	०००१२	००।२	००।१२	००॥२	००॥१२	००।॥२	००।॥१२
०००३	०००१३	००।३	००।१३	००॥३	००॥१३	००।॥३	००।॥१३
०००४	०००१४	००।४	००।१४	००॥४	००॥१४	००।॥४	००।॥१४
०००५	०००१५	००।५	००।१५	००॥५	००॥१५	००।॥५	००।॥१५
०००६	०००१६	००।६	००।१६	००॥६	००॥१६	००।॥६	००।॥१६
०००७	०००१७	००।७	००।१७	००॥७	००॥१७	००।॥७	००।॥१७
०००८	००।०	००।८	००॥०	००॥८	००।॥०	००।॥८	००१०
०००९	पावशेर	००।९	अच्छेर.	००॥९	पाऊण	००।॥९	वहात्तर
०००१०		०।१०		००॥१०	शेर.	०।॥ १०	टांकीशेर

१२ उत्तरा १३ हस्त १४ चित्रा १५ स्वाति १६ विशाखा.
१७ अनुराधा १८ ज्येष्ठा १९ मूळ २० पूर्वाषाढा.

एकशेर.(१) सवाशेर–शेर.(वजनी ४० शेरचा मण)

ऽऽ।०	ऽऽ५।	ऽ।०।	ऽ।५।	ऽ॥०।	ऽ॥५।	ऽ॥।०।	ऽ॥।५।
ऽऽ॥०	ऽऽ५॥	ऽ।०॥	ऽ।५॥	ऽ॥०॥	ऽ॥५॥	ऽ॥।०॥	ऽ॥।५॥
ऽऽ॥।०	ऽऽ५॥।	ऽ।०॥।	ऽ।५॥।	ऽ॥०॥।	ऽ॥५॥।	ऽ॥।०॥।	ऽ॥।५॥।
ऽऽ१	ऽऽ६	ऽ।१	ऽ।६	ऽ॥१	ऽ॥६	ऽ॥।१	ऽ॥।६
ऽऽ१।	ऽऽ६।	ऽ।१।	ऽ।६।	ऽ॥१।	ऽ॥६।	ऽ॥।१।	ऽ॥।६।
ऽऽ१॥	ऽऽ६॥	ऽ।१॥	ऽ।६॥	ऽ॥१॥	ऽ॥६॥	ऽ॥।१॥	ऽ॥।६॥
ऽऽ१॥।	ऽऽ६॥।	ऽ।१॥।	ऽ।६॥।	ऽ॥१॥।	ऽ॥६॥।	ऽ॥।१॥।	ऽ॥।६॥।
ऽऽ२	ऽऽ७	ऽ।२	ऽ।७	ऽ॥२	ऽ॥७	ऽ॥।२	ऽ॥।७
ऽऽ२।	ऽऽ७।	ऽ।२।	ऽ।७।	ऽ॥२।	ऽ॥७।	ऽ॥।२।	ऽ॥।७।
ऽऽ२॥	ऽऽ७॥	ऽ।२॥	ऽ।७॥	ऽ॥२॥	ऽ॥७॥	ऽ॥।२॥	ऽ॥।७॥
ऽऽ२॥।	ऽऽ७॥।	ऽ।२॥।	ऽ।७॥।	ऽ॥२॥।	ऽ॥७॥।	ऽ॥।२॥।	ऽ॥।७॥।
ऽऽ३	ऽऽ८	ऽ।३	ऽ।८	ऽ॥३	ऽ॥८	ऽ॥।३	ऽ॥।८
ऽऽ३।	ऽऽ८।	ऽ।३।	ऽ।८।	ऽ॥३।	ऽ॥८।	ऽ॥।३।	ऽ॥।८।
ऽऽ३॥	ऽऽ८॥	ऽ।३॥	ऽ।८॥	ऽ॥३॥	ऽ॥८॥	ऽ॥।३॥	ऽ॥।८॥
ऽऽ३॥।	ऽऽ८॥।	ऽ।३॥।	ऽ।८॥।	ऽ॥३॥।	ऽ॥८॥।	ऽ॥।३॥।	ऽ॥।८॥।
ऽऽ४	ऽऽ९	ऽ।४	ऽ।९	ऽ॥४	ऽ॥९	ऽ॥।४	ऽ॥।९
ऽऽ४।	ऽऽ९।	ऽ।४।	ऽ।९।	ऽ॥४।	ऽ॥९।	ऽ॥।४।	ऽ॥।९।
ऽऽ४॥	ऽऽ९॥	ऽ।४॥	ऽ।९॥	ऽ॥४॥	ऽ॥९॥	ऽ॥।४॥	ऽ॥।९॥
ऽऽ४॥।	ऽऽ९॥।	ऽ।४॥।	ऽ।९॥।	ऽ॥४॥।	ऽ॥९॥।	ऽ॥।४॥।	ऽ॥।९॥।
ऽऽ५	ऽ।०	ऽ।५	ऽ॥०	ऽ॥५	ऽ॥।०	ऽ॥।५	ऽ१मण,

२१ उत्तराषाढा २२ श्रवण २३ धनिष्ठा २४ शततारका.
२५पूर्वाभाद्रपदा.२६उत्तराभाद्र.२७रेवती.२८अभिजित्.

चिपटीं [पावशेर] पायल्या. [कैली मापी प्रमाण]

८८८-	८८॥=	८८।०	८८२।	८।१।	८॥०।	८॥२।	८॥।१।
८८८=	८८॥≡	८८॥०	८८२॥	८।१॥	८॥०॥	८॥२॥	८॥।१॥
८८८≡	८८॥।०	८८॥:०	८८२॥।	८।१॥।	८॥०॥।	८॥२॥।	८॥।१॥।
८८।०	८८॥।-	८८१	८।०	८।२	८॥।१	८॥।०	८॥।२
८८।-	८८॥।=	८८१।	८।०।	८।२।	८॥१।	८॥।०।	८॥।२।
८८।=	८८॥।≡	८८१॥	८।०॥	८।२॥	८॥१॥	८॥।०॥	८॥।२॥
८८।≡	८८१	८८१॥।	८।०॥।	८।२॥।	८॥१॥।	८॥।०॥।	८॥।२॥।
८८॥०	एक	८८२	८।०१	८॥०	८॥२	८॥।१	बारापाय-ल्यांचा
८८॥।०	पायली.						८१ मण.

पाव मण—अर्धामण. मण. (वीस मणाची खंडी.

८।०	८२॥।	०।-।	०।२॥।	०॥-।	०॥२॥।	-॥।-।	०॥।२॥।
८॥०	८३	०।-॥	०।३	-॥-॥	-॥३	-॥।०॥	०॥।३
८॥।०	८३।	०॥०॥।	०।३।	०॥-॥।	०॥३।	०॥।-॥।	०॥।३।
८१	८३॥	-।१	०३॥	-॥-१	-॥३॥	-॥।०१	०॥।३॥
८१।	८३॥।	-।१।	-३॥।	॥१।	-॥३॥।	०॥।१।	०॥।३॥।
८१॥	८४	०।१॥	०।४	०॥-१॥	०॥४	-॥।-१॥	०॥।४
८१॥।	८४।	०।१॥।	-।४।	० '-१॥।	-॥४।	०। १॥।	०॥।४।
८२	८४॥	०।२	-।४॥	-॥२	०॥४॥	०॥।२	०॥।४॥
८२।	८४॥।	०।२।	-।४॥।	०॥२।	-॥४॥।	०॥।२।	-॥।४॥।
८२॥-	०।०	०।२॥	-॥०	-॥२॥	०॥।०	-॥।२॥	१ खंडी

१ प्रतिपदा २ द्वितीया ३ तृतीया. ४ चतुर्थी ५ पंचमी
६ षष्ठी ७ सप्तमी ८ अष्टमी ९ नवमी १० दशमी

रुका ह्मणजे पै (अर्धी) रुके (बारा रुक्यांचा आणा.)

६६।॰	६६२।	६६४।	६६६।	६६८।	६६१०।
६६॥॰	६६२॥	६६४॥	६६६॥	६६८॥	६६१०॥
६६।॥॰	६६२।॥	६६४।॥	६६६।॥	६६८।॥	६६१०।॥
६६१	६६३	६६५	६६७	६६९	६६११
६६१।	६६३।	६६५।	६६७।	६६९।	६६११।
६६१॥	६६३॥	६६५॥	६६७॥	६६९॥	६६११॥
६६१।॥	६६३।॥	६६५।॥	६६७।॥	६६९।॥	६६११।॥
६६२	६६४	६६६	६६८	६६१०	६– आणा.

एकपैसापावआणा.		आणे.		बेपैसाअर्धाआणा.	
६।॰	६≡	–।–।॥	·॥·॥	·॥≡।	.।॥–
६॥॰	६≡।	–।=	॥–॥	·॥≡॥	.।॥=।
६।॥॰	६≡॥	–।=।	·॥–	·॥≡।॥	.।॥=॥
६–	६≡।॥	–।=॥	–॥–॥	.।॥॰	.।॥=।॥
६–।	–।–	–।=।॥	·॥–।॥	.।॥।	·।॥≡
६–॥	–।–।	–।≡	·॥–॥	.।॥.॥	·।॥≡।
६–।॥	–।–॥	–।≡।	·॥=	.।॥.।॥	·।॥≡॥
६=	–।–।॥	–।≡॥	–॥=।	.।॥–	·।॥≡।॥
६=।	–।–	–।≡।॥	·॥=॥	·।॥–।	सोळा
६=॥	·।–।	·॥·	·॥=।॥	–।॥–॥	आण्याचा
६=।॥	।–॥	॥–।	–॥≡	·॥ –।॥	१ [illegible]

११ एकादशी १२ द्वादशी १३ त्रयोदशी
१४ चतुर्दशी १५ पौर्णिमा ३० अमावास्या.

श्रीसमर्थांचा मुलांस बोध.

बरें सत्य बोला यथातथ्य चाला ।
बहू मानिती लोक येणें तुम्हांला ॥
धरा बुद्धि पोटीं विवेकें मुळें हो ।
बरा गूण तो अंतरामाजिं राहो ॥ १ ॥
सदा दांत घासोनि तोंडा धुवावें ।
कळाहीन बाणेरडें वा नसावें ॥
सदा सर्वदा यत्न सोडूं नये रे ।
बहूसाल हा खेळ कामा नये रे ॥ २ ॥
दिसामाजिं कांहीं तरी तें लिहावें ।
प्रसंगीं अखंडीत वाचीत जावे ॥
गुणश्रेष्ठ उपास्य त्यांना करावें ।
बरें बोलणें सत्य जीवीं धरावें ॥ ३ ॥

अभंग.

आपुलिया बळें नाहीं बोलवत
सखा भगवंत वाचा त्याची. १
साळुंखी ते कैशी बोले मंजुळ वाणी
शिकविता धणी वेगळाची. २
काय म्यां पामरें बोलावीं उत्तरें
परि त्या विश्वंभरें बोलविलें. ३
तुका म्हणे त्याची कोण जाणे कळा
वागवी पांगुळा पायांवीण. ४

श्लोक.

मुलांनो, तुम्हीं सर्व हा खेळ सोडा।
मनीं काळजी बाळगा ज्ञान जोडा॥

असा काळ कैसा तुम्हांला मिळेल ॥
पुढें दुःख होतां तुम्हांला कळेल ॥१॥

॥ आर्या ॥

तूं सागर करुणेचा ।
देवा, तुजलाचि दुःख सांगावें ॥
तुजवांचुनि इतरांतें ।
दिन मुख पसरोनि काय मागावें? ३

श्लोक.

विद्या नसे ज्या पुरुषास कांहीं ।
विचार नीती तिळमात्र नाहीं ॥
तया नरा काय अहो म्हणावें ।
पशूंमधें सत्य तया गणावें ॥ १ ॥

॥ आर्या ॥

माता पिता धनी गुरु ।
यांची आज्ञा सदैव मानावी ॥
पितरें जन्म धनी धन ।
देती विद्या, अखंड गुरु दावी ॥ २ ॥

आईचे उपकार.

(पद.)

थोर तुझे उपकार ॥
आई थोर तुझे उपकार ॥ धृ० ॥
वदत विनोदें, हांसत सोडी ॥
कोण दुधाची धार ॥ आ० ॥ १ ॥
नीज न आली तर गीत ह्मणे ॥
प्रेम जिचें अनिवार ॥ आ० ॥ २ ॥
येई दुखणें तेव्हां मजला ॥
कोण करी उपचार ॥ आ० ॥ ३ ॥
कोण कडेवर घेउनि फिरवी ॥
चित्तीं लोभ अपार ॥ आ० ॥ ४ ॥
बालक दुर्बल होतों तेव्हां ॥
रक्षण केलें फार ॥ आ० ॥ ५ ॥
त्वांचि शिकविलें, वाढविलें त्वां ॥
आहे मजवर भार ॥ आ० ॥ ६ ॥
स्मरण तुझ्या या दृढ ममतेचें ॥
होतें वारंवार ॥ आ० ॥ ७ ॥
नित्य करावें साह्य तुला मी ॥
हा माझा अधिकार ॥ आ० ॥ ८ ॥

दशक.

एक दशक	म्हणजे	दहा	(१०)	
दोन दशक	"	वीस	(२०)	
तीन दशक	"	तीस	(३०)	
चार दशक	"	चाळीस	(४०)	
पांच दशक	"	पन्नास	(५०)	
सहा दशक	"	साठ	(६०)	
सात दशक	"	सत्तर	(७०)	
आठ दशक	"	ऐशीं	(८०)	
नऊ दशक	"	नव्वद	(९०)	
दहा दशक	"	शंभर	(१००)	

शतक.

एक शतक	म्हणजे	शंभर	(१००)	एक शंभर.
दोन शतक	"	दोनशें	(२००)	दोन "
तीन शतक	"	तीनशें	(३००)	तीन "
चार शतक	"	चारशें	(४००)	चार "
पांच शतक	"	पांचशें	(५००)	पांच "
सहा शतक	"	सहाशें	(६००)	सहा "
सात शतक	"	सातशें	(७००)	सात "
आठ शतक	"	आठशें	(८००)	आठ "
नऊ शतक	"	नऊशें	(९००)	नऊ "
दहा शतक	"	एक हजार	(१०००)	दहा शंभर

मुसलमानी महिने १२.

१ मोहोरम, २ सफर, ३ राबिलावल, ४ राबिलाखर, ५ जमादिलावर, ६ जादिलाखर, ७ रज्जब, ८ साबान, ९ रमजान, १० सव्वाल, ११ जिलकाद, १२ जिल्हेज.

संख्यास्थानें १८.

१ एकं, २ दहं, ३ शतं, ४ सहस्र, ५ दश-सहस्र, ६ लक्ष, ७ दक्षलक्ष, ८ कोटी, ९ दश-कोटी, १० अब्ज, ११ खर्व, १२ निखर्व, १३ महापद्म, १४ शंखू, १५ जलदि, १६ अंत्य, १७ मध्य, १८ परार्ध.

योग २७.

१ विष्कंभ, २प्रीति, ३ आयुष्मान्, ४सौभाग्य, ५ शोभन, ६ अतिगंड, ७ सुकर्मा, ८धृति, ९ शूल, १० गंड, ११ वृद्धि १२ ध्रुव, १३ व्याघात, १४ हर्षण, १५ वज्र, १६ सिद्धि, १७ व्यतीपात, १८ वर्याण, १९ परिघ, २० शिव, २१ सिद्ध, २२ साध्य, २३ शुभ, २४ शुक्ल, २५ ब्रह्मा, २६ ऐंद्र, २७ वैधृति.

कोष्टकें.

कोष्टक १ लें.

३ पै=१ पैसा.

२ पैसे=१ ढबू.

२ ढबू=अगर ४ पैसे. } =१ आणा

२ आणे=१ चवली.

२ चवल्या=१ पावली.

२ पावल्या=१ अधेली.

२ अधेल्या=१ रुपया.

१५ रुपये=१ पौंड.

कोष्टक २ रें.

४ फार्दिंग=१ पेनी.

१२ पेन्स=१ शिलिंग.

२० शिलिंग=१ पौंड.

कोष्टक ३ रें.

८ गुंजा=१ मासा.

१२ मासे=१ तोळा.

२४ तोळे=१ शेर.

कोष्टक ४ थें.

४ चिपटीं=१ शेर.

४ शेर=१ पायली.

१६ पा. अगर १२ पायल्या. } =१ मण

२० मण=१ खंडी.

कोष्टक ५ वें.

१२ इंच=१ फूट.

३ फूट=१ यार्ड.

२२० यार्ड=१ फर्लांग.

८ फर्लांग=१ मैल.

कोष्टक ६ वें.

६० सेकंद=१ मिनिट.

६० मिनिटें=१ तास.

२४ तास=१ दिवस.

७ दिवस=१ आठवडा.

४ आठवडे=१ महिना.

१२ महिने=१ वर्ष.

3632

उपदेशपर संवाद.

—=:*:=—

पद [चाल—बाळा तूं कोठें जाशी०]

गृहस्थः—रे मुला, उगिच कां फिरसी?। शाळेस कां न गेलासी?॥
कीं दिली सुट्टि शाळेसी ?। कीं राहिलास कामासी ? ॥

मुलगाः—मी दिली सोडुनी शाळा। मज आला तिचा कंटाळा॥
नको कटकट नको कटकट। अभ्यासें आला वीट ॥

गृहस्थः—भलतेंच असें कां वदसी। हें कुणी शिकाविलें तुजसी?॥
उद्योग काय करितोसी ?। तो तरी सांग बा मजसी ! ॥

मुलगाः—स्वच्छंदें खाउनि फिरतों। शनिवारिं नाटका जातों ॥
नसे मज भीति नसे मज भीती। या जगांत कोणाची ती॥

गृहस्थः—होशील जेधवां मोठा। घालील कोण तुज पोटा ॥
घेउनी भिकेचा लोटा। फिरशील घरोघर बेटा ॥

मुलगाः—चाकरी करिन धनिकांची। पाडीन रास पैशाची ॥
करिन संसार करिन संसार। मिरवीन वहू बडिवार। ॥

गृहस्थः—तूं मनांत मांडे खाशी। परिणामिं परंतु फसशी॥
येईना 'ॐना मा सी '। कारकून कैसा होसी ? ॥

मुलगाः—परिसुनी सदुपदेशातें। उपरती जाहली मातें ॥
उमजलों अतां उमजलों आतां। ही कृपा आपुली ताता॥

गृहस्थः—शाळेस जरि न जाशील। जन ठोंबा तुज म्हणतील॥
हेलना बहुत करतील। बुध संगती न धरितील !॥

मुलगाः—शाळेस नित्य जाईन। शाहणा खचित होईन ॥
रावसाहेब ! रावसाहेब ! येतों मि असों द्या लोभ ॥

—— बंडोपंत मुतनाळकर.

इंग्रजी मूळाक्षरें व त्यांचीं मराठींत नांवें.

A	a	*A*	*a*	ए	N	n	*N*	*n*	एन्
B	b	*B*	*b*	बी	O	o	*O*	*o*	ओ
C	c	*C*	*c*	सी	P	p	*P*	*p*	पी
D	d	*D*	*d*	डी	Q	q	*Q*	*q*	क्यू
E	e	*E*	*e*	ई	R	r	*R*	*r*	आर्
F	f	*F*	*f*	एफ्	S	s	*S*	*s*	एस्
G	g	*G*	*g*	जी	T	t	*T*	*t*	टी
H	h	*H*	*h*	एच्	U	u	*U*	*u*	यू
I	i	*I*	*i*	आय्	V	v	*V*	*v*	व्ही
J	j	*J*	*j*	जे	W	w	*W*	*w*	डब्ल्यू
K	k	*K*	*k*	के	X	x	*X*	*x*	एक्स्
L	l	*L*	*l*	एल्	Y	y	*Y*	*y*	वाय्
M	m	*M*	*m*	एम्	Z	z	*Z*	*z*	झेड्

वन्	टू	थ्री	फोर्	फाइव्ह्	सिक्स्	सेव्हन्	एट्	नाइन्	टेन्
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10